

**Opinia do ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego
(druk nr 172)**

I. Cel i przedmiot ustawy

Celem przedłożonej Senatowi ustawy jest implementacja do krajowego systemu prawa dwóch decyzji ramowych Rady:

- 2009/948/WSiSW z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie zapobiegania konfliktom jurysdykcji w postępowaniu karnym i w sprawie rozstrzygania takich konfliktów oraz
- 2009/829/WSiSW z dnia 23 października 2009 r. w sprawie stosowania przez państwa członkowskie Unii Europejskiej zasady wzajemnego uznawania do decyzji w sprawie środków nadzoru stanowiących alternatywę dla tymczasowego aresztowania.

Decyzje ramowe to akty prawa pochodnego podejmowane w III filarze UE (współpraca policyjna i sądowa w sprawach karnych). Wymagają one transpozycji do prawa krajowego, pozostawiając ustawodawcy krajowemu swobodę w przedmiocie formy i metody implementacji. Przepisy decyzji ramowych nie wywołują skutku bezpośredniego, a ich zasadniczym celem jest harmonizacja (zbliżenie) przepisów poszczególnych państw Unii Europejskiej. Decyzje ramowe muszą być implementowane w terminie w nich określonym, a brak transpozycji, jej niepełność lub opóźnienie stanowi naruszenie zobowiązania zaciągniętego przy przystąpieniu do Traktatu o Unii Europejskiej.

Termin wdrożenia decyzji ramowych implementowanych niniejszą ustawą to odpowiednio 15 czerwca 2012 r. i 1 grudnia 2012 r.

Uchwalona przez Sejm ustawa dodaje do treści Kodeksu postępowania karnego przepisy, które dotyczą zatem dwóch zagadnień:

- 1) zapobiegania i rozwiązywania sporów jurysdykcyjnych w postępowaniu karnym pomiędzy organami sądowymi państw członkowskich Unii Europejskiej;

2) przekazywania do wykonania w państwie stałego pobytu oskarżonego orzeczenia o zastosowaniu wobec niego nieizolacyjnych środków zapobiegawczych, wydanego przez sąd innego państwa członkowskiego UE, w którym toczy się przeciwko oskarżonemu postępowanie karne.

Wprowadzane przepisy art. 592a-592f regulują tryb postępowania sądów i prokuratorów mający na celu ustalenie czy o ten sam czyn tej samej osoby toczy się w innym państwie UE równoległe postępowanie karne. Przepisy określają zatem obowiązek nawiązania kontaktu z sądem lub innym organem państwa członkowskiego UE, obowiązek udzielenia odpowiedzi na wystąpienie takiego sądu lub organu, obowiązek podjęcia konsultacji i wystąpienia o przejęcie lub przekazanie ścigania.

W przypadku niemożności uzgodnienia, które państwo ma przejąć ściganie, właściwe organy mogą wystąpić o pomoc w rozstrzygnięciu sporu do Eurojust – stałej agencji Unii Europejskiej, która zajmuje się organizowaniem współpracy państw UE w zakresie zwalczania międzynarodowej przestępczości.

Ustawa dodaje do Kodeksu postępowania karnego dwa nowe rozdziały 65c i 65d, które regulują postępowanie dotyczące wystąpienia do państwa członkowskiego UE o wykonanie środka zapobiegawczego. Określone zostały rodzaje środków, które mogą podlegać wykonaniu, organy właściwe do występowania do sądów zagranicznych, rodzaje pism, obowiązki informacyjne poszczególnych podmiotów. W rozdziale 65d określone zostały obligatoryjne i fakultatywne przesłanki odmowy wykonania przez stronę polską orzeczenia przesłanego przez organ sądowy państwa wydania orzeczenia.

Obie implementowane decyzje ramowe wprowadzają zasadę bezpośrednich kontaktów między polskimi sądami i prokuratorami oraz właściwymi organami państw członkowskich UE – oznacza to wyłączenie pośrednictwa Ministra Sprawiedliwości.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Ustawa została uchwalona przez Sejm w efekcie rozpatrzenia rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego (druk nr 492, który wpłynął do Sejmu 15 czerwca 2012 r.)

Pierwsze czytanie projektu miało miejsce w dniu 12 lipca 2012 r. na 18. posiedzeniu Sejmu. Projekt został skierowany do Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka. W dniu 24 lipca 2012 r. Komisja przyjęła sprawozdanie, w którym wniosowała o przyjęcie projektu ustawy wraz z poprawkami.

Drugie czytanie projektu ustawy miało miejsce na 19. posiedzeniu Sejmu. Wobec braku poprawek Sejm przystąpił niezwłocznie do III czytania.

Ustawa została uchwalona na tym samym 19. posiedzeniu Sejmu w dniu 25 lipca 2012 r.

III. Uwagi szczegółowe i propozycje poprawek

1) W związku z trwającym procesem ujednoczenia praktyki legislacyjnej rządowych i parlamentarnych służb legislacyjnych i wypracowaniem szeregu nowych rekomendacji dla legislatorów dotyczących między innymi zasad formułowania odesłań w zakresie oznaczania jednostek redakcyjnych ustawy należy wskazać na potrzebę wniesienia dwóch poprawek.

Pierwsza (zawarta w lit. a poprawki) wynika z zasady, która stanowi, że jeżeli powoływane są dwa artykuły - każdy z nich powinien zostać powołany z jego oznaczeniem.

Druga (zawarta w lit. b poprawki) znajduje uzasadnienie w zasadzie stanowiącej, że w przypadku powołań na więcej niż dwa artykuły, które nie występują bezpośrednio po sobie - każdy z nich powinien być powołany z jego oznaczeniem.

Propozycja poprawki:

- w art. 1 w pkt 1:

a) w art. 592e wyrazy „i 592d § 2” zastępuje się wyrazami „i art. 592d § 2”,

b) w art. 607zd w § 1 wyrazy „275, 275a lub 276” zastępuje się wyrazami „art. 275, art. 275a lub art. 276”;

2) Przepisy wprowadzane w rozdziale 65d Kodeksu postępowania karnego dotyczą wykonywania w Polsce wydanych w innych państwach UE orzeczeń o zastosowaniu środka zapobiegawczego.

Po wystąpieniu państwa członkowskiego UE o wykonanie orzeczenia tego państwa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej właściwy organ polski podejmuje decyzję w przedmiocie wykonywania zagranicznego orzeczenia w formie postanowienia. W celu podkreślenia tego faktu oraz zapewnienia większej czytelności tekstu ustawy proponuje się następującą poprawkę:

Propozycja poprawki:

- w art. 1 w pkt 2, w art. 607zj w § 4 wyrazy „termin wydania orzeczenia” zastępuje się wyrazami „termin wydania postanowienia”;

- 3) W zakresie obu implementowanych decyzji ramowych ustawa wprowadza zasadę bezpośrednich kontaktów między polskimi sądami i prokuratorami oraz właściwymi organami państw członkowskich UE. Wyraz temu daje zmiana przepisu art. 613 § 1 Kodeksu postępowania karnego. Brzmienie przepisu zostało uzupełnione o nowe rozdziały 65c i 65d oraz art. 592-592f - jako przypadki wyłączenia pośrednictwa Ministra Sprawiedliwości.

Jako jeden z wyjątków wskazany został przepis art. 592 k.p.k. Określa on właściwość Ministra Sprawiedliwości w przypadkach prowadzenia konsultacji z właściwymi organami państw obcych w celu przejęcia lub przekazania ścigania. Po wejściu w życie nowelizacji będzie stosowany odpowiednio lub gdy stroną postępowania będą państwa, które nie są członkami UE.

W tej sytuacji przywołanie art. 592 jako ustanawiającego wyłączenie Ministra Sprawiedliwości z regulowanego nim postępowania należy uznać za niewłaściwe.

Propozycja poprawki:

- w art. 1 w pkt 3, w § 1 wyrazy „w art. 595 i w art. 592-592f” zastępuje się wyrazami „w art. 592a-592f i w art. 595”.

Beata Mandylis

Główny legislator